

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 11. Quid addendum sit circa sponsalia conditionata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

nunc, certò resiliet, & sic prudenter præsumitur consentire, ut alteri nubat, habetque Causam iustam sic regendi istam suam infamiam.

§. 4. Qui contra sponsonem primæ factam pluribus promittit, si prima moriatur vel remittat obligationem, non ideo tenetur ulli ex posterioribus, quia posteriores contractus ab initio fuerunt invalidi, & tempore non convalescunt, *Sanch. l. 1. d. 50. Pont. Burgh. cent. 1. cas. 57. quod aliqui apud Aversam q. 8. f. 13. tenent, etiamsi posterioribus jurasset, in hoc tamen contradicunt Covarr. & Rebell., quia talis promissio jurata servari potest sine peccato, ergo servari debet. Quòd si contractus cum prima non fuisset validus, teneretur secundæ, & sic dicitur ininceps, omnibus autem tenetur de damno causato, Less. Lug. De just. d. 12. n. 39.*

76.

§. 5. Si sponsalia posteriora fuerint inita sub conditione, si altera sponsa nollet, vel moretur vel remitteret, sunt valida, *Krim. n. 273. In dubio autem, an fuerint absoluta, an conditionata, præsumi debent fuisse conditionata, quia alioquin deberet præsumi peccasse contra priora sponsalia, delicta autem non præsumantur, Tamb. Spor. suprâ. Quòd si priora fuerint conditionata, & posteriora absoluta adhuc prævalent prima, quia causabant obligationem expectandi conditionis eventum, uti statim dicitur, & tum ineundi Matrimonium, *Sanch. l. 5. d. 5. n. 13. Castrop. d. 1. p. 16. n. 10. Krinner à n. 280.**

77.

Q. 11. Quid attendendum sit circa sponsalia conditionata. R. §. 1. Sponsalia conditionata obligant ad duo; imprimis ad ineundum Matrimonium post eventum conditionis; deinde ad expectandum

78.

dum illum eventum: Si enim dies sit appositus dendi
v. g. *ducam te, si fuerit pentecoste*, suspenditur con- cem t
tractus usque ad illum diem, quo accedem nu. 2
contractus fit absolutus, *Castrop. d. 1. p. 16. n. 11* peren
Gob. tr. 10. n. 274. Spor. De Matr. n. 183. decla

79. §. 2. Universaliter supponi debet, quòd p *Obj*
foro conscientie standum sit intentione, qua tione
contrahentes sciunt se habuisse in contrad giofi
sponsalium, qualiscunque conditio fuerit adp nio re
ta, uti probabitur n. 240. Si autem dubium & pro
fit, quã intentione hæc vel illa conditio fit ad oblig
ta, multi dicunt standum esse Jure naturali nem i
quia quamvis Jus positivum n. 238. referat Cap. 1
dum disponat, ut conditio turpis vel impossi Re. ad
bilis censeatur non esse adjecta Matrimonii tia Or
ideòque semper debeat Judex pronuntiare p 573.
valore Matrimonii, tamen cum hæc videant luntas
esse dispositio odiosa, non videtur esse exte nuante
denda ad sponsalia, sed de his judicandum er domi
secundum præsumptiones ex circumstantiã n. 77
Oppositum probabiliter tenent *Sanch. l. 5. d. 1. Inst*
n. 2. & *Krim. à n. 828. 834.* Rationem dant, qualem,
dispositio illa circa Matrimonium non est strictam l
odiosa, & censeatur comprehendere sponsalia, n
quæ inducunt obligationem Matrimonii. Bonu
Quia talis conditio censeatur adjici, cum res quoac
xione, si non sit turpis vel impossibilis, ergo non a
fit turpis vel impossibilis, censeatur debet non a valore
jecta. Utraque sententia est probabilis, & idicene
auctores variant in resolutione casuum cu §.
tales conditiones, uti constabit ex jam dicente, si

80. §. 3. Si conditio adjecta sit repugnans muni
trimonio, sponsalia sunt invalida, uti si pialis, e
mittam sub conditione, ut unus vel uterq feri de
non habeat jus perendi, vel potestatem re pro n
de Tom

positi dendi debitum, ut Matrimonium duret ad de-
 tur cor- cem tantum annos &c. Et de his iterum dicitur
 cedem nu. 258. Licet tamen adjicitur pactum de non
 6. n. petendo vel reddendo debito, quod pluribus
 declarabitur n. 228.

uod p- *Obji.* Substantia Ordinis sacri affert obliga-
 e, qua- tionem ad continentiam; item substantia reli-
 ontra- giosa professionis affert denudationem à domi-
 rit ad- nio rerum temporalium, & tamen valent Ordo
 dubit- & professio, licet apponatur conditio, ut non sit
 fit ad- obligatio ad continentiam, vel ad denudatio-
 atural- nem illam, uti habetur Can. *Diaconi*. dist. 28. &
 refere- Cap. *Insinuante*, 7. Qui clerici vel voventes, ergo.
 imposs- *Et ad 1.* Statum continentiae non esse de substan-
 monit- tia Ordinis sacri, ut colligetur ex dicendis à n.
 tiare 573. *Ad 2.* Ut valeat professio, debet esse vo-
 videat- luntas se abdicandi jure dominii: In Cap. *Insi-*
 e exte- *nuante*, fuit tantum voluntas retinendi usum
 dum et dominii dependenter à nutu praelati. Vide *Krim-*
 stanti- à n. 779.

5. d. *Inst.* Intentio non servandi fidem conjuga-
 ant, qu- lem, vitandi prolem &c. sunt contra substan-
 est firi- tiam Matrimonii, cum sint bona illius intrinsi-
 onfali- ca, nec tamen ideo invalidantur sponsalia. *Et*
 monii. Bonum fidei & prolis est de essentia Matrimonii
 im res- quoad obligationem tantum, quae suscipitur,
 , ergo non autem quoad executionem, quam salvo
 non a valore Matrimonii possum velle negligere. Vide
 , & id- dicenda n. 238.

um cu- §. 4. Si conditio sit impossibilis, v. g. ducam
 dicente, *si cras fueris uno cubito major quam jam sis*, com-
 mans- munitis sententia est cum *Sanch. Dicast. Escob.* &
 uti si- p- alis, quod sponsalia valeant, quia conditio cen-
 utere- feri debet pro jocosè adjecta, adeoque habetur
 tem re- pro non adjecta; sed probabilius contradicunt
 de Tom. VIII.

D

alii

81.

alii cum Gob. n. 149. & Spor. n. 189. qui enim talem conditionem apponit, sufficienter significat se nugari, & nolle contrahere.

82. §. 5. Si conditio fit turpis, v. g. te ducam, sias Lutherana, si consenseris in copulam, Sanch. & alii plurimi dicunt esse habendam pro non adjecta adeoque valere sponsalia: sed Avers. q. 5. f. 6. G. à n. 151. Spor. probabilius dicunt standum esse intentione contrahentium. Sponsalia tamen ante conditionem impletam non obligant, quia conditio poni non debet, cum fit turpis, & nullo modo possit obligari ad peccandum: tali tamen conditione copulæ impletæ erit obligatio Matrimonium, si absque peccato contrahi possit. Quid tenendum sit, si contrahatur sub conditione, si vivens adhuc conjux suus fuerit mortuus dicitur n. 55.

83. §. 6. In dubio, an conditio turpis fit serena an solum ex joso adjecta, prima sententia non relata dicit, censeri debere, quod sereno, quod communiter fit, ut sereno adjiciatur, est autem ex communiter contingentibus prudens presumptio. Idem putant Gob. & Spor. de conditione impossibili, sed oppositum videtur probabilius, quia communius deest verus consensus uti n. 81. dictum est. De Matrimonio aliud dicitur Jus, uti dicitur à n. 238.

84. §. 7. Si sponponderint impediti, sed sub conditione, si Papa dispenseret, ac sciverint, Papam non solvere in tali impedimento dispensare, erit illi impossibilis conditio, nec valebunt sponsalia. Si dispensare soleat in tali impedimento, sed hic non fit causa justa dispensationis, et peti non debet, sed dissolvenda sunt sponsalia ne petatur aliquid, quod illicitum est peti.

concedi. Si & Papa dispensare soleat, & simul
 adfit iusta causa, *Nav. Sor. Henriq. Barb. Ricc. Avers.*
 q. 8. f. 5. *De Luca De Matri. d. 7. n. 4. Dian. p. 3. tr.*
 4. R. 290. dicunt sponsalia adhuc esse invalida,
 ideóque utrumque posse resilire, ante, imò &
 post obtentam dispensationem, pro qua senten-
 tia *Gob. n. 164.* affert plures decisiones Rotæ. Ra-
 tionem dant 1. quia conditio pendens à vo-
 luntate Principis censetur impossibilis. 2. Quia
 tales contrahentes habentes impedimentum,
 sunt ante dispensationem inhabiles ad contra-
 hendum, ergo ante dispensationem invalidè
 contrahunt, ergo nisi ponatur novus consensus,
 sponsalia manebunt invalida. 3. Si quis post
 votum sacrorum Ordinum iniret sponsalia sub
 conditione, *si Papa dispenses*, nemo coget eum ad
 dispensationem procurandam, & idem est in si-
 milibus impedimentis, ergo, signum est sponsa-
 lia ab initio non esse valida. E contrà *Sanch.*
Pont. Rebell. Comit. Castrop. Gob. n. 162. Spor. à nu.
 184. *Krim. à n. 853. 857. Kugler p. 2. n. 54.* pro-
 babiliùs dicunt esse valida, & positâ dispensatio-
 ne transire in absoluta, sunt enim sub conditio-
 ne possibili, honesta & relata ad tempus, quo
 erunt habiles, docétque praxis quotidiana, sæ-
 pe fieri ejusmodi contractus sub conditione ra-
 tihabitionis obtinendæ à Principe, cujus vo-
 luntas, si adfit causa, cur meritò rati habeat, non
 censetur impossibilis, & quamvis tales sint inha-
 biles ad contrahendum Matrimonium, nullus
 tamen textus vel ratio probat esse inhabiles ad
 contrahenda sponsalia, ergo si contrahant, te-
 nentur. De contractu ipso Matrimonii inito
 sub conditione, *si Papa dispenses*, &c. dicam
 num. 244.

85. §. 8. Si sponderint impediti, sed sub conditione, si impedimentum cesserit, Victor. & alii n. 4. relati dicunt impletâ conditione requiri novum consensum, quia prior erat inter inhabiles, ergo nullus: è contrâ Covarr. Angel. Sanch. l. 5. d. 8. n. 10. aliique cum Krimer n. 869. probabilius dicunt sufficere, quòd prior consensus permanet habitualiter, quia erat inter habiles sub conditione habilitante, nempe sub conditione cessantis impedimenti, ergo ferebatur in personas per tale tempore futuro habiles, ergo hac conditione positâ & cessante impedimento est jam absolutus consensus, & inter personas habiles. Universaliter, quòd contractus conditionati veniente conditione sine novo consensu fit absoluti, dicam n. 246.

86. §. 9. Quando sponsalia inita sunt sub conditione, si pater consentiat, tunc si pater non contradicat, sed taceat, censetur consentire; utrum, si prius moriatur, quàm rogetur, Sanch. l. d. 7. n. 19. Si autem primis petitionibus contradicat, sed postmodum tandem consentit, conditio videtur esse impleta, & sponsalia. Si firmiter dissentiat, ut spes non sit, quòd consentiet intra breve tempus, non obligant, quia mens contrahentium non censetur fuisse ita differri Matrimonium. Si pater primò consentiat, & statim post contradicat, non censetur impleta conditio; quia contradictio statim detecta facit præsumi, quòd prior consensus non fuerit moraliter absolutus. Denique si pater consentiat, & diu post contradicat, videtur mature conditio impleta, & sponsalia transisse in absoluta, quia vim acceperunt à priori consensu jam antè absolutèposito, Spor. n. 186. An

tamen q. 5. f. 6. §. 3. & Gob. num. 167. recensent plurimas sententias authorum pro & contra circa hunc casum, & notant attentè considerandam esse intentionem contrahentium.

§. 10. Si alter repromiserit sub conditione, sed absque determinatione certij temporis, v. g. repromitto, si prius facias te promoveri Doctorem, conditio implenda est, quamprimum moraliter fieri poterit, L. Hec conditio, ff. De condit. & demonstr. Hec conditio, si in Capitolium ascenderit, sic recipienda est, si cumprimum potuerit, ascenderit.

§. 11. Si quis cum duabus inièrit sponsalia, vel cum utraque conditionatè, vel cum prima conditionatè, & cum secunda absolutè, posteriora sunt invalida, quamvis secunda conditio prius impleatur, quàm prima, quia hæc secunda sunt contra fidem priorum, & contra jus primæ acquisitum, vi enim priorum sponsalium tenebatur expectare eventum primæ conditionis, ita cum aliis Castrop. supra n. 5. Spor. n. 182. 184. contra Laym. supra n. 7. & alios.

§. 12. Si copula sit secuta post sponsalia conditionata, præsumitur accessisse absolutam promissionem, etiamsi conditio necdum sit impleta, quia credibile non est, vel juvenem petiturum, vel saltem puellam consensuram fuisse, nisi sub spe absoluta & dsterminata futuri Matrimonii, Perez, Gob. n. 276. Spor. num. 183. Krim. 864. contra Sanch. & alios. Si tamen habens copulam noluisset absolutè se obligare pro foro conscientia, non esset attendenda præsumptio, utpote nitens falso.

§. 13. Si Caja fateatur se repromisisse Titio, sed dicat se repromisisse sub conditione aliqua, Titius autem dicat illam absolutè repromisisse,

87.

88.

89.

90.

aliqui dicunt Cajæ incumbere onus probandi quòd conditionem adjecerit, quia affirmans incumbit probatio, & reus suam exceptionem vel intentionem, in qua se fundat, probare tenetur, cum ordinariè præsumi non possit. E contra *Andreas Gaill.* & alii multi cum *Gob. num. 18* probabiliter dicunt Titio incumbere probare quòd conditio adjecta non fuerit, quia qui acceptat confessionem, debet illam acceptare eodem modo, qualificatione, & exceptione, quam addidit ille, qui confitetur, alioquin, si hæc firmè non acceptentur, reus censetur potius manere negans, quàm esse confitens, valet autem hæc tantùm in causis, quæ non sunt criminales, ubi non est præsumptio in oppositum, uti tant eidem authores.

91. §. 14. Si Berta affirmet, Matrimonium fuisse à Cajo esse promissum sub conditione copulæ quam ideo admiserit, Cajo autem fateatur copulam, sed neget conditionatam illam promissionem, Bertæ imperari debet silentium, quantum ad sponsalia attinet, & Cajo est absolvendus, quia actore non probante absolvitur reus. Neque Berta aut Cajo potest admitti ad juramentum, nisi afferant alias præsumptiones vel indicia facientia pro se semiplenam probationem. Si autem pro utroque essent talia indicia quæ facerent semiplenam probationem, Berta putat juramentum purgativum esse reo deferendum, actori autem non esse permittendum juramentum in supplementum probationis, quod Judex debet esse propensior ad liberandum quam ad condemnandum: in hoc tamen matrem permittitur arbitrio prudentis Judicis *Gob. n. 94.*

§. 15. Si alteruter impediatur, quominus conditio licita & honesta impleatur, talis impediens manet obligatus etiam non impletâ conditione, alter autem manet liber, donec impleatur, sic enim habet regula Juris, apud *Gob.* num. 272. & *Spor.* n. 181. quod, quoties per eum, cuius interest conditionem non impleri, stat quominus impleatur, perinde sit respectu illius ac si impleta esset, qui autem talem conditionem conatur impedire, æquivalenter frangit fidem datam, & renuntiat sponsalibus, hinc pars altera, si velit, potest resilire, *Gob.* n. 273. Vide *Krim.* à n. 922.

Plura circa consensum & Matrimonium conditionatum addentur à n. 238.

Q. 12. Quid præterea notandum sit circa promissionem Matrimonii inter consanguineos vel aliter impeditos. R. §. 1. Si promissio fiat absolute, non obligat, quia vel sunt inhábiles ad Matrimonium, vel promittunt rem illicitam, ad quam non potest esse obligatio, & perinde est, si impedimentum inter illos sit dirimens siue impediens tantum, uti rectè *Aversa* q. 8. f. 7. omnia enim dirimunt, id est, impediunt valorem sponsalium absolutorum; quamvis, si sit impedimentum impediens tantum, Matrimonium initum futurum esset validum. Et consequenter invalida sunt absoluta sponsalia eorum, qui aut validè aut licitè non possunt inire Matrimonium, *Gob.* n. 98. Idem dicunt *Sanch.* l. 5. d. 5. n. 26. & *Gob.* n. 166. quamvis in mente habuissent petere dispensationem, si hoc exteriùs non expresserint, quia cum sit contractus inter homines, quæ ex natura non insunt, debent exprimi, alioquin non attenduntur, uti ex Jure probat *Krim.* n.